

MEDELSBLAD MED HORN OG LYGTER

Nr. 3 2016

Medlemsblad for Falck-Museets Venner

Hvem var Sophus Falck ?

Artiklen er sponsoreret af Falck.

Falck er i dag en stor international koncern med aktiviteter i 47 lande i seks verdensdele.

Sophus August Falck, 60 år.

Født i København 15. november 1864.

Han blev uddannet som smed og bøssemager. Allerede som 20-årig arbejdede han flere år i udlandet. Medens Sophus Falck arbejdede på Singers Symaskinefabrik i New York, kiggede han ivrigt på de aktiviteter, der blev udført fra en nærliggende redningsstation.

1890 nedsatte han sig som fabrikant i København, og her oparbejdede han en stor jernvare- og pavillonfabrik på Jagtvej 67 ved Nørrebro Runddel.

I begyndelsen af det 20. århundrede udrustede Falck flere krigshospitaler i forbindelse med den russisk-japanske krig. Efter at han havde været i Rusland studerede han redningsvæsen i Hamburg og London.

Den 3. oktober 1906, på 22-års dagen for Christiansborg Slots brand, åbnede Falck den første redningsstation. Stationen lå i Ny Kongensgade 15, næsten op ad Christiansborg Slots ridebaner.

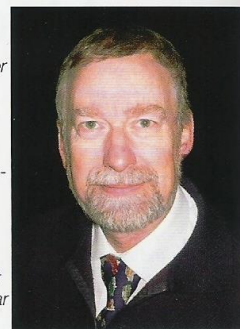
Sophus Falck fremhævede altid den dato, og i flere andre forhold betød tal noget særligt for ham.

Reklame for Sophus Falcks havemøbel-fabrik på Jagtvej 65 & 67 på Nørrebro.

I 1907 fortalte Sophus Falck levende prins Axel og Københavns vicebrandchef C.A. Mülertz om redningskorpset. Den kommunale brandchef har nok lyttet høfligt med blandede følelser.

Dines Bogø er forfatter og foredragsholder. Han har i mange år besøgt offentlige og private arkiver for at afdække en række historiske begivenheder. Desuden har mange private bidraget med fotos og oplysninger, som hidtil kun i stærkt begrænset omfang har været kendt.

I 2016 er der 110 år siden, at Sophus Falck startede Redningskorpset og samtidig 90 år siden, at hans helbred begyndte at skrante. Han var aktiv til det sidste, men døde midt på året i 1926 kun 61 år gammel.

Men hvem var manden, der startede det hele og gav sit navn til redningskorpset?

"Sophus har været der ..."

Sophus August Falck etablerede redningskorpset den 3. oktober 1906.

I anledning af Falcks 100 år jubilæum skrev forfatteren Søren Mørch i 2006 et større afsnit i bogen "Sophus har været der ... - Falck i 100 år". Hvorfor valgte forfatteren den pudsige titel? Alle kender Falcks Redningskorps og mange kender lidt af historien om grundlæggeren Sophus Falck.

Sophus Falck (1864-1926)

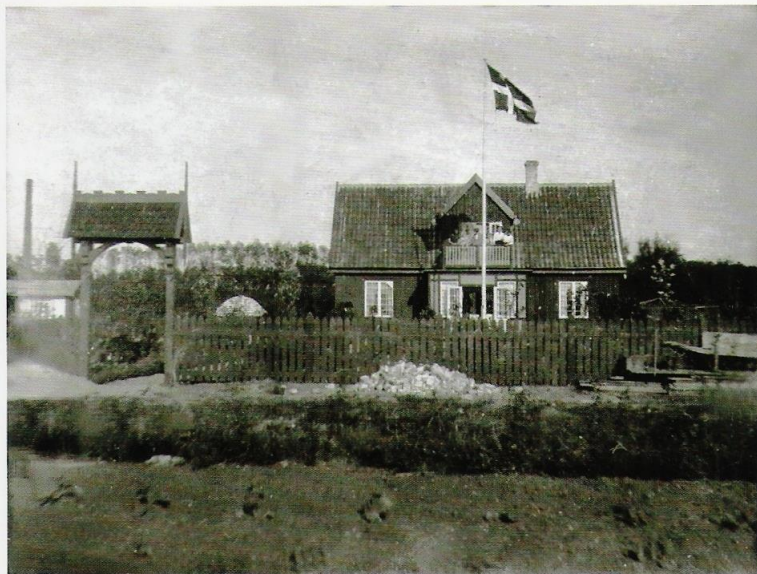
Ud over, at være en meget aktiv igangsætter havde Sophus Falck også en særdeles veludviklet interesse for det andet køn. Spøgefugle, ansat hos Falck, talte i mange år om et særligt "Falck-gen", som også var gået i arv efter stifteren.

Sophus Falck med veninden Helene Schmidt.

Helene havde været gift og en datter fra dette ægteskab var ansat i Falcks Redningskorps som kontorassistent til den dag, hvor Sophus Falck døde.

(Fotoarkiv: Mogens Falck Schmidt).

Ca. 1924. Sommerhuset i Dragør. Den lokale grundejerforening, der var stiftet i marts 1926, opsatte et vejskilt, der forkyndte, at det var "Sophus Falcks Allé". Måske som tak fordi Sophus Falck sørgede for at den lille grussti blev anlagt med fortov og vejunderlag. Han lovede også, at hans entreprenøraftdeling skulle vedligeholde vejen vederlagsfrit i et år.

Sophus Falck blev den 15. oktober 1889 gift med Thyra Rasmine Petra Hansen. De fik tre drenge, **Rudolph** (1890), **Harry August** (1892) og Hans **William** (1894).

Det blev yngste søn William (1894-1966), der nogle år efter faderens død, blev førstedirektør og synonym med Falcks Redningskorps.

Officielt boede Sophus Falck i hjemmet i Reventlowsgade 32, Kbh. V. få skridt fra Tietgensgade, hvor Falck havde hovedstation fra 1916 til 1962.

Skulle personalet aften eller nat have kontakt til Sophus Falck, skulle de dog ikke ringe til Reventlowsgade, men til hans hemmelige tlf.nr. Amager 1263.

Tlf. Amager 1263 tilhørte hans mangeårige veninde Helene Kristine Juliane Andersen født Schmidt i 1881. Hun havde en stueejllighed på Amager Fælledvej 15 i Sundby.

Helene, der var damefrisør på Islands Brygge, fødte den 30. maj 1913 deres søn, der fik navnet Einar Schmidt, senere ændret til "Einar Sophus Falck Schmidt". Sophus Falck havde i 1918 etableret en ny større entreprenøraftdeling i Sundby ikke langt fra Amager Fælledvej 15, hvor han boede permanent hos Helene. I 1923 bad han folkene i entreprenøraftdelingen om, når de ikke havde så travlt, at

Sophus Falck, igangsætter, entreprenør og livsnyder med stor gennemslagskraft.

Falck ændrede sin titel til overdirektør et par år før sin død.
De tre sønner var ansat i firmaet, og ældste søn Rudolph skulle efter planen på et tidspunkt indtræde som direktør.

Falcks udvikling

3. oktober 1884:

Sophus Falck deltager i redningsarbejdet under branden på Christiansborg Slot i København. På årsdagen i 1906 etablerer han det første redningskorps i Danmark.

1919:

Falck etableres for første gang udenfor København, nemlig i Odense. I de følgende år breder Falck sig til flere byer under forskellige navne, og Falck opretter et brandvæsen.

1930:

Falck får en landsdækkende konkurrent, Zone-Redningskorpset, også kendt som Zonen.

1947:

Falck begynder ambulanceflyvning ca. 10 år efter, Zonen havde købt deres første ambulancefly.

1956:

Falck fylder 50 år. Nu 100 stationer fordelt over hele Danmark

1963:

Sophus Falck havde i midten af tyverne været stærkt optaget af at opbygge såkaldte Zone-brandvagter i kommunerne rundt omkring i landet. Uoverensstemmelse med den nye ledelse i Falcks Redningskorps efter Sophus Falcks død førte få år senere til, at Falcks Redningskorps fik den omtalte landsdækkende konkurrent. Kendt fra 1930-1962 som "Zonen". Falck og Zonen blev sammen-sluttet efter 32 års heftig konkurrence.

1988:

Falck-familien sælger Falck til forsikringsselskabet Baltica: Fem år efter købes Securitas og i 2000 fusioneres med sikkerhedsvirksomheden Group 4 under navnet Group 4 Falck.

2004:

Falck udskilles af Group 4 Falck og bliver noteret som selvstændig virksomhed på Københavns Fondsbørs. Året efter købes Falck af en ejerkreds med Nordic Capital som ny hovedaktionær. I årene efter omfatter forretningsområderne: Assistance, Redning, Healthcare og Træning.

2015:

Nordic Capital har nogle år før solgt sine aktier. Falcks hovedaktionærer er nu Lundbeckfonden (57%), KIRKBI (28%) samt de to direktører Allan Søgaard Larsen og Morten Pedersen (10%). Falcks omsætning udgør knap 15 milliarder Kr., og børsværdien kan opgøres til ca. 10 milliarder Kr.

opføre et sommerhus til ham i Dragør. Sophus Falck døbte sommerhuset "Helsebo", da det også var opført for, at sønnen kunne komme lidt "på landet", da det skulle være sundt. Mandskabet kaldte altid internt sommerhuset "Helene Lyst".

Sophus Falck opholdt sig meget i sommerhuset, hvor der var indlagt telefon, Dragør nr. 114. Den lille datter Ingeborg på den nærliggende gård, hvor Sophus Falck havde købt tre byggegrunde, huskede, at tidligere skulle direktør Falck altid ind for at låne deres telefon og han kom ofte til at drysse cigaraske ned i håret på hende.

Sophus i Dragør og Store Magleby

Redningskorpsets direktør brugte meget energi på at få omtale i aviserne og han ville også gerne i kontakt med "de rigtige".

Kong Chr. X deltog ofte i den årlige tøndeslagning i Store Magleby. Kongen underholdt sig gerne på en gård en times tid med gæsterne efter tøndeslagningen. Sophus Falck var ikke inviteret med som gæst, men alligevel lykkedes det ham at og til at komme med "ind i varmen".

Da kongen hilste på Sophus Falck sagde han: "Nå direktør Falck, så reddede De alligevel noget i dag!". Sophus Falck forstod ikke straks, hvad kongen mente. "Ja, en kop kaffe og et glas punch reddede De da hr. Falck".

I 1923 blev der opsat en benzinstander midt på Kongevejen i Dragør. Lige op ad den historiske milepæl fra 1790. Det var foregået mod købmandens ønske, men efter kommunalbestyrelsens anvisning. Borgerne var rasende og der blev protesteret i årevis.

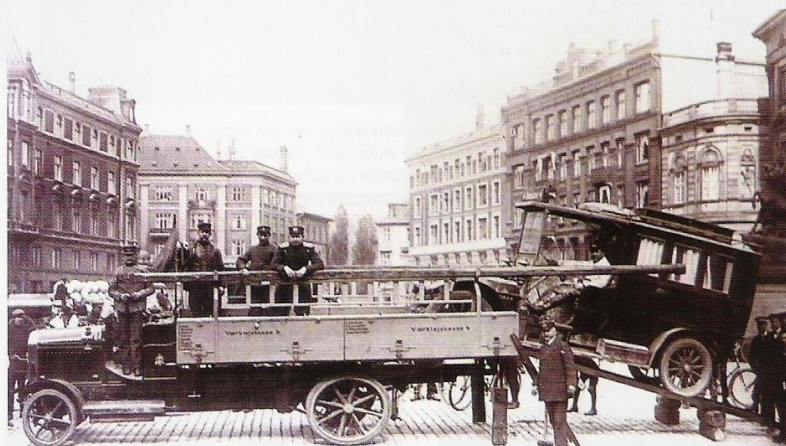
Selskabet hed København og Frederiksberg Redningskorps A/S. Sophus Falck, der var blevet kaldt "Jagtfalken" efter fabrikken på Jagtvej, fik nu tilnavnet "Redningsfalken". Et navn han var glad for, og som selskabet senere brugte som telegramadresse.

I 1912 begyndte selskabet at benytte betegnelsen Falcks Redningskorps og ved rednings-selskabets 25 års jubilæum i 1931, blev det nu kendte bomærke med falcken benyttet første gang.

Loalet blev først ændret 30 år senere.

Kendt pressefoto fra ca. 1910, hvor selskabet havde kontor og garager i Ny Kongensgade.

Ca. 1909. Dantes Plads. Sophus Falck demonstrerer hvordan et "fejbeblad" virker.

Kongevejen, Dragør. Kommunalbestyrelsen havde i 1923 besluttet, at en ny benzinstander skulle stå ved den gl. milepæl fra 1790. Borgerne var rasende. Sophus Falck tilbød en utraditionel løsning. Han ville uden beregning flytte milepælen væk fra benzinstanderen.

Da Sophus Falck var på Bornholm i 1925 købte han en større ladning tømmer fra forliste skibe.

Han opførte syv sommerhuse i Snogebæk. Alle havde husnavne og et af dem, der stadig eksisterer, hedder "Helsebo", som hans sommerhus i Dragør.

"Redningsfalken", som mange kaldte Sophus Falck, var ikke sen til at benytte lejligheden til at få omtalt sit redningskorps. Han tilbød at løse problemet på en lidt omvendt måde. Hans entreprenøraftdelingen ville gratis flytte milepælen, hvor hen man ønskede.

Sådan kunne man jo have løst "problemet", men det endte med, at man i 1927 flyttede benzinstanderen til det sted, hvor købmanden oprindeligt gerne ville have den anbragt.

Passion for tal

I 1916 flyttede Falck hovedstationen fra Ny Kongensgade til Tietgensgade 67 på Vesterbro. Nuværende DGI-byen.

Med henvisning til det nye husnummer i Tietgensgade sørgede Sophus Falck for, at udrykningskøretøjerne alle fik nummerplade K 67xx. Da legetøjsfabrikken Tekno i 1930 begyndte, at fremstille de store Falck-blikmodelbiler, havde de alle nummer K 673.

Det var ikke tilfældigt, at adressen blev nr. 67 i Tietgensgade. Samme husnummer som Sophus Falcks pavillonfirma havde haft på Jagtvej på Nørrebro. Sophus Falck gik meget op i datoer og tal.

1926. Garagen i Tietgensgade.

De ældre bygninger i Tietgensgade 67 havde tjent Falck som hovedstation fra 1916. I 1962 flyttede man til nybygningen Falck-Huset på Polititorvet.

1926. Falck stationen Ørnegården på Lyngbyvej 455 på grænsen mellem Gentofte og Lyngby betjente den nordlige del af Storkøbenhavn fra 1926 til 1962. I 10 år derefter fungerede gården som redningsskole. Slangetårnet havde oprindeligt stået i Tivoli.

"Sofus har været der" sunget på revymelodien "Sov Dukke Lise"

Johnny Reimars sang i halvfjerdserne teksten "Sofus har været der" på revymelodien "Sov Dukke Lise" fra 1920. Forfatteren Søren Mørch blev måske først rigtig inspireret til titlen på den omtalte jubilæumsbog, da han kiggede videre i Sophus Falcks efterladte papirer.

Den 29. juli 1926 døde Sophus Falck på Kbh. Amts Sygehus på Nyelandsvej, Frederiksberg af mavesår og lungebetændelse i en alder af 61 år.

Af de efterladte papirer ser man, at det ikke var den store guldgrube at drive et redningskorps. Når der var overskud, blev der investeret i nye køretøjer, udstyr og stationer. Ofte måtte bestyrelsesmedlemmerne landsretssagfører Viggo Falbe-Hansen og direktør Kai Lippmann støtte selskabet økonomisk.

Det var almindeligt kendt, at Sophus Falck ejede tre grunde i Dragør og et sommerhus, men at han ud over tre officielle sønner og en uofficiel søn Einar også havde en datter, kom som en overraskelse.

Datteren hed iflg. de efterladte papirer Grete Marie Lilly Gulfeldt, og hun er født den 5. februar 1913 på Rigshospitalet, altså få måneder før hans uofficielle søn Einar.

De to uofficielle børn. Grete og Einar, begge født i 1913

Gretes mor damefrisør Anna Kirstine Gulfeldt druknede i Øresund i juli 1914, hvorefter barnet Grete kom i pleje på Midt-Sjælland. Senere kom Grete på skolehjem på Sydfyn og Falster. Grete blev gift flere gange, og hun var telefonistinde i København i mange år.

Hun døde som 89 årig. Grete Gulfeldt var klar over, at Sophus Falck var hendes far, men det er aldrig noget, der har været skrevet om. Forfatteren Søren Mørch tabte sporet i 1930.

4. august 1926: "Redningskorpsets Skaber Sophus Falck, der afgik ved Døden den 29. Juli, blev begravet i Eftermiddags under stor Højtidelighed fra Holmens Kirke. Ved Kisten stod en Æresvagt af Redningskorpsets Funktionærer i Uniform".

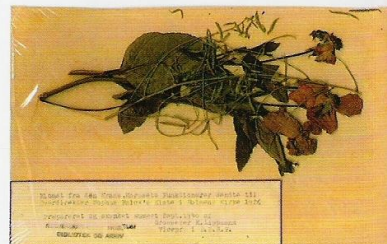
Alle Redningsstationer i Danmark, Brandvæsener, Politiet og mange Assuranceselskaber var repræsenteret i det store Følge. Store Magleby kommune, hvor Sophus Falck havde sit sommerhus, var repræsenteret af sognerådsformand, gårdejer D.B. Dirchsen. Axel Schiøler spillede og Operasanger Holger Bruusgaard sang.

4. august 1926. Kisten kørtes på en af redningskorpsets brandvogne og det store sørgetog passerer hovedstationen i Tietzengsgade på vej til Vestre Kirkegaard, hvor Pastor Hornbeck forrettede jordpåkastelsen.

1933. Den ældste søn, Rudolph Falck, dør i en alder af kun 42 år. Ligetog passerer Tietzengsgade. Ligetog med de Falck-folk, der faldt under besættelsen, passerede også altid Tietzengsgade.

Blomst fra den krans, som korpsets funktionærer sendte til Sophus Falcks begravelse. Præsenteret og skænket af grosserer Kai Lippmann til Museet i sept. 1940.

Grete Gulfeldts datter og hendes søn Kenneth Gulfeldt har været hjælpsomme med oplysninger, og de har udlånt mange fotos af Sophus Falcks yngste veninde og deres fælles datter.

Einars mor Helene, der som Anna, også var damefrisør, døde i 1928. Harry Falck (Sophus mellemste officielle søn) i Odense sørgede for sin halvbror og støttede ham, så Einar fik en uddannelse som smed.

I 1935 kunne Einar Falck Schmidt (1913-1977) starte sit eget firma, der senere blev kendt som "Falck Schmidt Maskinfabrik". Mangeårig leverandør til Falcks Redningskorps bl.a. af kranudstyr.

Så Sophus Falck kunne andet end slukke ildebrande og udføre redningsarbejde!

I trediverne, fyrrerne og et godt stykke ind i halvtredserne så man de store Falck-biler i alle drengeværrelser.

Nummerpladen er altid K673. De første to cifre henviser til husnummer på Falcks hovedsæde i Tietgensgade 67.

Tallet betød meget for Sophus Falck.

På Jagtvej på Nørrebro lå hans første større firma i nr. 67.

Ca. 1918. Sophus Falck med sin faste veninde Helene og deres søn Einar.

(Fotoarkiv: Mogens Falck Schmidt, Odense).

Enkefru Sophie Marie Gulfeldt (1855-1939) med sit barnebarn Grete Lilly Marie (1913-2002), der er Sophus Falcks datter.

(Fotoarkiv: Kenneth Gulfeldt).

Grete Lilly Marie Gulfeldt. (1913-2002), Sophus Falcks datter.

(Fotoarkiv: Kenneth Gulfeldt).

19. februar 1911. Ugen før fastelavns søndag. Sophus Falcks veninde damefrisør Anna Christine Helvine Gulfeldt. Hun fødte Sophus Falcks datter Grete to år efter.

Måske mødte Sophus Falck den 22-årige Anna, når han besøgte sin anden veninde den 31-årige Helene i dennes damfrisørsalon på Islands Brygge?

I sommeren 1914 drukkede Anna i Øresund under en sejltur med tre kammerater.

I august 1938 kom statsminister Stauning til skade i sit sommerhus. Falck og Zonen kappedes om at få opgaven med transporten. Denne gang vandt Falck.

Kong Chr. X fik ødelagt en fod efter styrt med sin hest på Langelinie i 1942. Kongen blev behandlet på Diakonissestiftelsen på Frederiksberg, og Falck sørgede for hjemtransport.

2005. Sophus Falck Allé 11, Dragør.
Han nåede kun at få glæde af sommerhuset i tre år.

29. juli 2006. På Sophus Falck's 80 års dødsdag opsatte Lokahistorisk Forening en mindeplade på hans sommerhus.

En kortege af køretøjer fra Tårnby Brandvæsen, Dragør Brandvæsen og Falcks Redningskorps med flere deltog i festlighederne i forbindelse med afsløringen af mindepladen.